

Izhaja vsaki dan: 100
Tudi ob nedeljah in praznikih ob 5. uri, ob ponedeljkih ob 3. uri jutraj.
Posamične številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotink) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici. Ljubljani, Gorici, Celju, Kranju, Mariboru, Celovcu, Idriji, St. Petru, Sežani, Nabrežini, Novemestu itd.
Oglase in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Giorgio Galatti št. 18. — Uradne ure so od 2. pop. do 7. zvečer. — Cene oglaševanja 16 st. na vrsto petič; poslanice, ob artnice, javne zahvale in domači oglasi po pogodbi.
TELEFON šte. 1167.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorje.

V edinosti je moč!

Naročnina znaša
za vsa leta 24 K., pol leta 12 K., 3 mesece 6 K. — Na naročbe brez dopolne naročnine se uprava ne odziva.
Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
Naročnino, oglaševanje in reklamacije je pošiljati na upravo lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom.)
Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik konzorcij lista „Edinost“. — Nacionalna tiskarna konzorcija lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
Polno-krajevni račun št. 841.652.

Ogrski Slovenci in njih časopis.

Pod ogrsko kruno živi še kreh 50 do 60.000 Slovencev, ki jih njih štajerski slovenski sosedi zovejo Prekmurci. To parato, ker živijo največ takoj ob levem bregu reke Mure nižje od Radgone do Medjimurja, t. j. do tistega kosa zemlje (polnotoka), kjer med Štajersko, Muro in Dravo (severno od Čakave) prebivajo tisti Hrvatje, ki spadajo v cerkvenem obziru pod Zagreb, v političnem pa pod ogrsko državo. Ogrski Slovenci spadajo pod okrajse: Sobota (nemški Olenitz), Dolnja Lendava in Sv. Gothart; stanojejo v kreh 50 slovenskih in v nekaterih pomešanih vaseh. Njih škofia je v Sombotelju, kamor spadajo skoro vse fare ogrskih Slovencev, katerih župniki je morda še kakih petnajst*) za vseh 4000 katoliških Slovencev. Kajti, na Ogrskem je tudi kakih 15.000 slovenskih luteranov, ki bivajo v štirih f.rah, največ na severnem delu Prekmurskega, v okraju sv. Gothart. — Tej slovenski voji, tem ogrskim Slovencev se slabo godi v narodnem obziru. Boljše jim je bilo pred dualizmom, ker so prej učitelji in duhovniki dobivali iz sosednje slovenske Štajerske. Zdaj je pa skoro vsa inteligenca madjarska. Slovesništvo čujejo ogrski Slovenci le še v cerkvi, a tudi tu jo izpodriva madjarska. — Uradniki in učitelji so Madjari. In če je tudi domačinov vmes, pa so bili vzgojeni v madjarski šoli, v madjarskem jeziku in — to se uumeje — tudi duhu! Šole ogrskih Slovencev so seveda madjarske. Morda se dovoljuje učiteljem — ako so domačini — raba slovenskega pri novicah le v toliko, kolikor je neobhodno potrebno, da se jim laglje vtipa — madjarska. Možno je, da se kdaj piše tudi kakšna beseda slovenska; a še to seveda le v ogrskem pravopisu, ki ne pomeni p. pr. naš h č, š, ž. Ogrski Slovenci torej le s težavo čitajo našo slovensko knjigo in časopis. Zato se ne čudimo, da se število udov sv. Mohorja vedno manjša med ogrskimi Slovenci. Letos se je zmanjšalo za 67 in znaša le še 242.

Nekaj veselega moramo pa vendar le poročati o naših bratih, ki govorijo — mimo grede povedano — tako lepo panonsko slovensko narečje, kakor njih štajerski bratje na murskem polju. Oni imajo svoj časopis**) slovenski. Ima pa čulao ime in se zove: „Nevtrpno poprijeta Devica Marija, zmorna“.

*) Letošnji koledar „Družbe sv. Mohorja“ ima svoje ude še v 12 župnijah na Prekmurskem. Pis.

**) Pred kakimi 30—35 leti so ogrski Slovenci tudi že imeli nekaj časa mal časopis politično-poučne vsebine, pa menda le bolj v agitacijske svrhe ob času volitve. Pis.

PODLISTEK.

Prokletstvo.

sgodovinski roman Avgusta Šenoe. — Nadaljeval in dovršil I. E. Tomić.

Prevel M. O.—G.

— Bosanski kralj! je dodal Ivan krški porogljivo. Da, čul sem, čul. To je vaš novi lek. Eh, ko se ne da barantati z vlaškim otrokom, dobri bo tudi bosanski medved, gospod pripor.

— Medved! Medved! Da medved, prav si rekel, ker njegove silne tace očinejo vse kukavice. Tvrdo je človek našega jezika.

— Je.
— Junak, da mu ni para.
— Je.
— Moder in bister kralj, brez hi navatva.
— Je.
— Razširil je svojo zemljo.
— Je.

gospa Vogereka, t. j. Nsomadžavano spošt. Devica Marija, možgna gospa Ogrska. List je mesečnik nabirne vsebine (sampravi, da je »pobožen«) in ima celo slike svetnikov, Matere božje itd.

Gori rešeni časopis izhaja še le eno leto. Pisan je v madjarskem pravopisu in pravi, da se čisti njegov donesek porabi za zidanje cerkve in samostana za ogrske Slovence. Jezik tega originalnega lista je v obče dialekt ogrskih Slovencev, ki mnogokrat (med drugimi posebnostmi) »u« izgovarjajo kakor »e«, kateri glas ta list tudi piše. Glede slovnice mu je tudi v prvi vrsti merodajno le narečje, ker v samostalnikovem in pridevnikovem družniku ednine rabi končico »v«. Pogostoma se čita »pa pác, t. j. »pa in zopet«. Glasol »bile« pša po hrvatsko »bioe«; rabi večkrat hrvatski »što« in za naš »še« ima »eše«. — V 12. snopiču vabi

lovi, in med temi evet e. kr. državnih uradnikov: e. kr. profesorji srednjih in učitelji državnih ljudskih šol. In povabljeni so prišli res v polnem številu, z bog česar mi ne moremo »drugace«, nego da iskreno čestitamo e. kr. državi vladarja takih e. kr. državnih uslužbencih. Poleg teh so bili »častno« zastopani posebno trgovski pomočniki prznanih tukajšnjih nemških trgovci.

Udeležba je bila torej v primeri s številom tukajšnjega nemštva naravnost ogromna. S polno pravico je torej posl. Wolf izražal svojo radost na tem, da se nemška misel ob Adriji tako lepo povzdiga — v varnem zavetju e. k. vladarja česar pa seveda apostol Wolf ni neglasi! Dalje je izražal apostol svojo radost na tem, da je z nemško šolo v Škoduju zopet postavljen nov stebriček nemški propagandi na našem jugu. In kakor nedolgo temu državni poslanec Schreiter, tako je sedaj posl. Wolf sokolil svoje e. k. poslanke vslikaje: Ich und meine Genossen sind das Siegesvolk! (Jaz in moji tovariši smo svoje zmage gotovi). — Tako vidimo, kako vsenemški emiserji vsakotoliko prihajajo sem doli, da tu navdušujejo in disciplinirajo nasilje njihove — vsenemške ideje. Ako pomislimo, kakov cilj ima stranka posl. Wofa, v kaki smeri deluje mož neumoran in v kakem duhu je govoril — kakor pridajo zgoraj navedbe — tudi v Trstu, in ako pomislimo dalje, da so njegovim izvajanjem navdušeno ploskali in klicali »Heil« e. kr. državni uradniki, profesorji in učitelji: potem sam more biti jasno in se ne moremo udajati nikakim iluzijam glede kurza vladne politike ob naši Adriji.

Italijansko komunalno gospodarstvo stoji danes pred vso javnostjo kakor občeznec. Kajti uprav neverjetna, škandalozna nesposobnost naših mestnih gasilcev, kakor se je pokazala na velikem požaru v ulici Vincenzo Bellini, oziroma S. Lazzaro, mora se pisati na račun mestne uprave, ki je tej prevažni instituciji postavila na čelo povsem nesposobne ljudi. Mestna uprava je glavna skrivka na tem, kar je zakrivil poveljnik Pregler v popolni nesposobnosti: da je zbor gasilcev brez organizacije in discipline, a materializiran zanemarjen. To poslednje priznava danes vsi tržaški listi, ne izjemši glasil emorre. Posebno ojstro piše »Indipendente« proti poveljniku gasilcev, ki je bil poseben varavanc gospodavalne stranke in je le tako prišel na to važno mesto. »Triester Tagblatt« vprašuje: Kako je sploh možno, da se je navaden ogenj v robi, navstali o belem dnevu v mestu, mogel razširiti v velikanski požar, ki je vpepelil trinadestropno hišo, in da so ogenj pogasili še le po sedmih urah in s t m, da so posegli vmes privatni gasilci?! Kje so bile parne gasilnice občine? V čem je obstajalo delovanje Preglerja?! Temeljita reforma mestnih gasilcev je danes neizogibna potreba. Naj se le pomisli na velikanske zaloge blaga, ki jih krije Trst v svojih zidanih. Meščani bi vendar radi mirno spili.

Po istrskem receptu! V Crkai pri sv. Iliju v Slov. Goricah na Štajarskem so se nedavno temu vršile občinske volitve. Slovence so sicer zmagali samo v II razredu, ali dosegli so vendar vse, ki se ga morejo veseliti. Kajti domači slovenski občani, izšli pa kmetje so samozavestno stopili in so zahtevali odločno, naj se jim zakon predlaga v slovenskem jeziku. In komisija se je morala udati temu. Prvi razred pa si je gospodovalna nemškutarska stranka osigurala s pravo volilno goljufijo. V drugi razred, kjer so zmagali Slovenci, je atlačila davkoplačevalce, v prvi razred pa same »častne« občane — mesto da bi bila volilna razdelila, kakor bi morala.

Še očitaje po receptu, ki ga prakticira naša stranka v Istri, so postopali v št. Iliju. V prvem razredu so bili oddani od vsake strani po štirje glasovi. To so dosegli s tem, da so na slovenski strani eno opravičeno pooblastilo zavrgli, na nemški pa so pustili voliti volilce, ki je meseca oktobra — umrl!!!! Tako je prišlo do srečanja kandidatov. In glej zopet čudo: nemška roka je bila tako srečna, da je vzdignila same Nemce!! Skupni izid teh občinskih volitev je: 5 Slovencev in 7 Nemcev. Slovenci so ušli pritožbi, ker menijo, da to vendar ne gre, da bi volili mrtvi nemški volilci, a žive slovenske da bi, meni nič tebi nič odklanjali!

Na adrese davčne administracije v Trstu. Za volitve v cenilno komisijo (cenilni okraj Trst) za odmerjanje osebne dohodnine

so legitimacije in glasovnice že razposlane. Prosimo slavno davčno administracijo, naj te nam primernim potom pojasni vzrok, zakaj so te tiskovine samo nemško-italijanske vzlele dejstvu, ki mora biti znano tudi slavni e. k. davčni administraciji, podpisani na rešenih legitimacijah: da je v Trstu tudi slovenski živelj možno zastopati. A da je med tem življem tudi volilcev v rešeno komisijo, za to je najboljši dokaz ta, da smo imeli v rokah več legitimacij, ki jih je ista administracija doposlala osebam, ki so — notorično slovenske narodnosti.

Ali danes moramo sl. finančno oblast prijeti in pozvati na odgovor še radi neke druge prakse, posebno udomačene ravno na finančnih oblastih. Radi te prakse je bilo že nešteto protestov od slovenske strani. Ta praksa je — praksa pačenja slovenskih priimkov! Tako imamo n. pr. pred seboj legitimacijo, na kateri je volilec označen za Štefana Blasig, v resnici pa se mož povsodi in vsikdar in tudi nasproti finančnim oblastim piše pšenim slovenskim pravopisom za Blažiča. Po nešteti protestih naših po listih in tudi v parlamentu si ne moremo misliti, da bi finančna oblast ne vedela, kako nas to pačenje peče in ogorča. In vendar se vzdržuje dalje ta praksa, z bog česar se nam kar vsiljuje misel, da se ne postopa tako morda le iz komoditete in nevednosti, ampak tudi iz namena, da se tudi potom spisov državnih oblasti pomaga ohranjati fikcija izključno italijanskega značaja te naše pokrajine. Proti temu vlagamo vnovič svoj odločen protest, kajti, če le kdo, so ravno državne oblasti dolžne, da vsakega državljanca — in če je ta tudi našega Slovence — pišejo tako, kakor — se piše on sam!! Najmanj smo pripravljeni tolerirati na državnih oblastih pačenje naših priimkov.

Umrli je v mladenški cvetni dobi 23ih let Josip Sedevčič, sin ugledne in spoštovane učiteljske družine Sedevčič na Vograkem pri Gorici in brat znanih naših okoliških učiteljev. Pogreb bo v sob

Balsam za Rožnec, Prohasko za Stolni Beograd, in grifa Zieby-ja za Pečuh. Asistiral sta nadstef iz Koloče in škof Sedmograški. Škof Sztarmarski Mayer ni mogel biti poavežen, ker je obolel.

Maročanska konferenca.

KOLIN 21. »Köln. Zeitung« poroča iz Tangerja: Tukaj se govori, da je špansko odposlanstvo odpotlo nato na sultana, ker se je prepričalo, da niso vse velevali pristale na to, da bi se konferenca vrnila v Madridu. Objava v prvi španski notici, češ, da so vse velevali privolile, da bi se konferenca vrnila v Madridu, se pojašnjuje z neko napako v dešifriranju note.

PARIZ 21. Pogajanja velevali v vprašanju, kje da naj se vrši maročanska konferenca, niso še zaključena. Nemčija je sicer za Algeiras, toda se ne protivi, ako se izbere kakor drugo mesto za konferenco. Ako na bo m. ž. odstraniti materialnih težkoč, na katere se skleneje Španija, tedaj vnapreje Nemčija kako drugo mesto v južni Španiji in velevali bi se v tem pogledu sporazumele. V diplomatičnih krogih se pa nagibajo mnenju, da se odpomore nedostatku hotelov v Algeiratu ter da se stvar reši na način, da se bo vendar le konferenca vrnila v Algeiratu in sicer o času, ki je že določen.

Druga angleška postajna ladija v Carigradu.

CARIGRAD 21. Angleški torpedni aviz »Sentinel«, ki se je vdeležil demonstracije, je ostal v Lemnu. Isti je baje določen, da ostane na mesto druge tukajšnje štacijske ladije, ki je nedavno odpotla.

Francoski flotni program.

PARIZ 21. »Echo de Paris« je priobčil razgovor s francoskim ministrom vojne morarice Thomsonom o francoskem flotaem programu. Po tem je minister morarice baje rekel, da francosko brodogradnjo nadkriljuje nemško brodogradnjo. Ministerstvo vojne morarice bo povodom proračunske razprave za leto 1906. zahtevalo dovoljenje, da prične takoj z gradnjo novih »oklopujač«. Te ladije bi bile nove serije. Po tem tipu se bo gradilo še več novih ladij.

Ustaja Letov.

LONDON 21. Agentura »Exchange« poroča iz Petrograda: Leti so izbrano organizirani, in sod se, da razpolagajo najmanj s 100.000 dobro oboroženimi možmi. V svojih rokah imajo tudi že več trdnjav in številno vstavo čim dalje bolj naraščajočo ter se more najbrž računati z regularno vojno Letov z Rusijo.

Zelena knjiga romunske vlade.

BUKAREŠT 21. Na današnji seji zbornice je minister vnanih stvari general Lahovary naznanil, da hoče zbornici predložiti zeleno knjigo o sporu z Grško, v kateri p. da glede tega vprašanja pojasnila.

Instalacija ogrskih velikih županov.

BALASA GYARMAT 21. (Ogr. biro) Danes b. se imela vršiti instalacija velikega župana grfa Bathhold. Ker pa ni prišel noben član kongregacije, je isti izjavil, da odgodi instalacijo na poznejšo dobo. Na mnogih h. h. so visele črne zastave. Členi m. n. p. kongregačnega odbora so se zbrali pred županijsko h. h., vendar se mir ni nikjer kalil.

BEREGSZACZ 21. (Ogr. biro) Danes se je sestala kongregacija Bereške županije, kjer je bil zaprisožen veliki župan Zoltan pl. Svor. Opozicija se kongregacije ni vdeležila ter je imela poseben shod, kjer je protestirala proti instalaciji. Za vzdrževanje mira je bilo pripravljeno vojaštvo in orožništvo.

Japonska.

LONDON 21. »Daily Telegraph« poroča iz Tokija: Markiz Sajoni je prevzel sestavo novega ministerstva. Kakor poroča list »Kokumin« je med Japonsko in Kitajsko sklenjena tajna pogodba, ki daje Japoncem velikih prednosti preko določeb trgovinske pogodbe.

TOKIO 21. (Reuterjev biro) Tajni svet je včeraj vnaprejel na novo izdelan načrt za dostojanstvo generalnega rezidenta v Koreji. Po tem načrtu bo generalni rezident direktno podrejen cesarju, ne pa vladi. Generalnim rezidentom bo baje imenovan markiz Ito, da se tako ugotovi želji korejskega cesarja. Sodi se pa, da ne ostane Ito dolgo časa v Koreji.

Združeno brodogradnjo torpedovk je razpuščeno. Admiral Togo bo imenovan načelnik

kom pomorske sile. Razpuščen je bil tudi glavni stan v Mandžuriji. Maršal Ojama prevzame zopet mesto načelnika generalnega štaba.

Isti list poroča iz Jaroslava, da se je 600 oboroženih delavcev poslatlo Kosiaki nove tovarne ter jo proglasili lastnino proletariata.

Španska na maročanski konferenci.

MADRID 21. Sinoči se je med mizi sterskim predsednikom Moretom in Montero Riosom vršil razgovor. Moret je ostal pri tem, da bi Montero Rios zastopal Španijo na maročanski konferenci, ker je sam radi proračunske debate zadržan. Vprašanje bo rešeno danes.

Dogodki na Ruskem.

PETROGRAD 21. (Petrogr. brz. agent.) Štrajkovski odbor uradnikov Nikolajke železnice je sklenil, da danes opoldne razglasi splošni štrajk. Iz Moskve poročajo, da štrajkajo od včeraj opoldne vsi uslužbenci tamošnjih železnic. Vsi štrajkoveci so se previdili z orožjem. Generalni guverner je nad mestom proglasil stanje ojačenega varstva.

MOSKA 21. Valed splošnega štrajka zastaja vse družabno življenje. Promet električnega tramvaja je vstavljen. Vsi uradniki občinskega sveta in zemstva so včeraj opoldne prenehali poslovanje. Istotako je vstavljen promet v nekaterih tovarnah.

50.000 delavcev štrajka. Ker se ne dela v nobeni tiskarni, ne izhajajo listi. Tudi večina šol je zaprtih. Zaprte so tudi vse prodajalnice žganja. Zveze inženirjev so se pridružile štrajkovcem in tudi poštni in brzojavni uradniki so na nekem shodu sklenili, da se priključijo štrajku. Bančni zavodi ustavijo baje tudi svoje poslovanje. Ker ne dela central

Prodajalnica in pekarna se odda v najem ul. Istria 640.

Išče se tri delavce za nakladanje in razkladanje lesa v vagone na lesnem trgu pod Škedenjem. Oglasiti se je pri Josipu Milič, Škedenj.

DROGERIJA Josip Zigon ul. Caserma 8

Išbor drog, barv, čeplov, pekosti parumov, fin. mlie. — Zaloge mineralne vode, veaka za parkete, na mrazu pripravljenega sirupa tamarindo, malinovec itd. itd.

Alojz Cian & A. Visintini

naznanjata cenjenemu občinstvu, da sta prevzela na lasten račun trgovino in avtorizovano krojačnico

Alla Città di Trieste

v ul. Torrente št. 40 (nasproti gledišču Goldoni).

Tam se vdobiva velika zaloga izgotovljenih oblek za odrasle in dečke. Delavske hlače prve vrste kakor tudi blago vseh vrst in najposlednejše novosti.

ALBERT BROSCHE

Trst ul. Sv. Antona 9. Trst.

Trgovina s kožuvinami in kapami.

odlikovana na razstavi v Trstu

Velika zaloga kožuvin

in čipk (kap) za civiliste in vojake.

Sprejema poprave z največjo točnostjo in skrbnostjo.

Električno vpeljavo izvršuje

Franjo S. Dalsasso

TRST

ulica S. Spiridione št. 6.

Velik izbor inozemskih in lokalnih vzorcev.

Pozor! Pozor!

Nova krojačnica.

Piazza della Barriera 3 I.

Slovenski napis.

Izvršuje vsa v krojaško stroko spadajoča dela v popolno zadovoljnost. — Najnižje cene!

Priporoča se udani

Slavoj Škerl.

Priporočam svojo novo

zalogo pohištva

vsake vrste in po nizki ceni

Andrej Gulič

TRST — ul. Torrente 34 — TRST

Nad 40-leten vepeh:

Najstarejša medicinska specialiteta naše pokrajine.

PASTIGLIE PRENDINI

(od ogolunjene sladke škorpje)

Iznajditelj in izdajatelj P. PRENDINI v TRSTU.

Odlikovane z kolajunami in diplomami na prvih mednarodnih razstavah.

Počastene se zaupanjem odličnih zdravnikov ter predpisane kot domače zdravilo pri: grloboli, kašlju, hripavosti, upadanju glasu, kataru.

Zamorejo jih uživati tudi otroci, nadalje pevci, govorniki ter učitelji, da zadobijo čist in svež glas.

NB. Pazite na nepošteno ponarejanja ter zahtevajte vedno „Pastiglie Prendini“.

V škatlicah: v lekarni „Prendini v Trstu“ ter v vseh boljših lekarnah tukaj in v Evropi.

Največja iznajdba novega stoletja

Samo glj. 2.55 stane

ravnokar izumljena nikotijasta svetilka. Zepna ura znamka System-ROSKOPF-Patent, s 36 urnim tekom svetlečim se kazalcem in 3-letnim jamstvom. Ena krasna verižica in 5 predmetov za lišp se doda brezplačno. Ako ne ugaja, se vrne denar. — Pošilja na povzetje ali predplačilo

M. J. HOLZER, zaloga ur in zlatanin.

Krakov, Dietelj ul. 73, Sv. Sebastj. ul. 26.

Zalagatelj c. kr. državnih uradnikov.

— Cenik ur in zlatanin brezplačno in franke. —

Iščejo se agenti.

ANTON SKERL

mehanik, zapriseženi zvedenec.

Trst - Carlo Goldonijev trg 11. - Trst.

Zastopnik tovarne koles in motokoles „Puch“

Napeljava in zaloga električnih zverčkov. Izključna prodaja gramofonov, zvonotnov in fonografov. Zaloga priprav za točiti pivo. Lastna mehanična delavnica za popraviljanje šivalnih strojev, koles, motokoles itd.

Velika zaloga pripačkov po tovarniških cenah.

TELEFON št. 1734.

Barvanica, pralnica in čistilnica na suho

na parno moč

Albin Boegan

Trst - ul. Farneto št. 11 - Trst.

Ne da bi se razdrla, se obleka barva, pere in na suho očisti z največjo točnostjo. — Barva, pere in lika se pregrinjala, blago od pohištva, pokrivala itd. — Na par se moči suknjeno blago.

— Dobro jutro! Kam pa kam?

— Grem kupit par čevljev!

— Svetujem Vam, da grete v ulico Riborgo št. 33 po domače k Pierotu. Tam vdobite